

11 Μάη: Γιορτή της Μητέρας

8 θλιβερές «πρωτιές» των εργαζομένων μητέρων,

8 θλιβερές ανισότητες σε βάρος των γυναικών:

- 1-στην ανεργία: διπλάσια από τους άνδρες
- 2-στη μερική απασχόληση: πολύ υψηλότερη από τους άνδρες
- 3-στους χαμηλούς μισθούς: λαμβάνουν το 87,5% των ανδρών
- 4-στις χαμηλές συντάξεις γήρατος: λαμβάνουν το 80% των ανδρών
- 5-στις χαμηλές συντάξεις αναπηρίας: λαμβάνουν το 83% των ανδρών
- 6-στα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης: έχουν τα υψηλότερα στην ΕΕ
- 7-στα οικογενειακά επιδόματα: δεν χορηγούνται στις νέες εργαζόμενες μητέρες από το 2012
- 8-στις θέσεις διοικητικής ευθύνης των ιδιωτικών επιχειρήσεων: καλύπτουν μόνο το 25%

**Οι πολιτικές κατά των γυναικών και της οικογένειας
των μνημονιακών κομμάτων και των δανειστών
οδήγησαν στην όξυνση του Δημογραφικού
και την κατάρρευση των γεννήσεων**

Ι. 11η Μάη: Η ημέρα της Μητέρας στην εργασία και την κοινωνία

Η γιορτή της Μητέρας στην Ελλάδα γιορτάζεται τη δεύτερη Κυριακή κάθε Μαΐου προς τιμή της μητρότητας και της προσφοράς της Μάνας στον Άνθρωπο, την Οικογένεια και την Κοινωνία. Φέτος η μητέρα εορτάζεται την Κυριακή 11 Μαΐου 2025.

Η Μητέρα όμως γιορτάζεται παγκοσμίως. Πρώτη φορά καθιερώθηκε στις ΗΠΑ, όπου η Ανν-Μαρία Τζάρβις το 1865 διοργάνωσε το Κίνημα «Ημέρα Φιλίας Μητέρων» και είχε την ιδέα της καθιέρωσης μίας τιμητικής ημέρας στις μητέρες. Το 1870 διοργανώθηκε συγκέντρωση μητέρων με το σλόγκαν «Ειρήνη και Μητρότητα» και το αίτημα να μην στέλνονται παιδιά στον πόλεμο. Τελικά στις 9 Μαΐου 1914 ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Γούντροου Γουίλσον υπέγραψε προεδρικό διάταγμα για την καθιέρωση ετήσιας εθνικής γιορτής της Μητέρας τη δεύτερη Κυριακή του Μαΐου.

Όμως τις πρώτες αναφορές για γιορτή της Μητέρας-Μητρότητας έχουμε από την αρχαία Ελλάδα, όπου αρχικά λατρευόταν η Γαία (Μητέρα Γη) ως σύμβολο γονιμότητας και αργότερα η κόρη της Ρέα ως μητέρα των θεών. Στη σύγχρονη Ελλάδα η γιορτή της Μητέρας καθιερώθηκε πρώτη φορά το 1929 κατά την ημέρα της Υπαπαντής (2 Φεβρουαρίου). Όμως κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1960, η γιορτή μεταφέρθηκε τη δεύτερη Κυριακή του Μαΐου, όπως και στις ΗΠΑ.

Σήμερα ο ρόλος της Μητέρας στην Ελλάδα είναι πολύ απαιτητικός. Η μητέρα δεν σταματά να προσφέρει στα παιδιά της, στον σύζυγο, τους υπερήλικες γονείς, την κοινωνία... Άξιες αναφοράς και οι γυναίκες που δίνουν αγώνα για να γίνουν μητέρες, καθώς και εκείνες που πηγαίνουν στα ορφανοτροφεία για να προσφέρουν αγκαλιές και αγάπη. Οι μητέρες σήμερα είναι γυναίκες που φροντίζουν για το σπίτι, τις οικογενειακές συγκεντρώσεις, την περίθαλψη των γονέων και κυρίως για το μέγαλωμα των παιδιών τους, δυστυχώς ακόμη μέσα σε αντίξοες συνθήκες. Οι μητέρες γύρω μας είναι γυναίκες εργαζόμενες με πλήρη ή μερική απασχόληση, είναι άνεργες, οι περισσότερες επιθυμούν να κάνουν και να μεγαλώσουν παιδιά αλλά οι οικονομικές συνθήκες δεν το επιτρέπουν...

Τα χρόνια των Μνημονίων οι εργαζόμενες μητέρες στην Ελλάδα υπέστησαν ασύμμετρη επίθεση από τα κόμματα του μνημονιακού τόξου και τους δανειστές και έχασαν πολλά από τα δικαιώματά τους σε σχέση με την εργασία, την οικογένεια, την κοινωνική και οικονομική τους θέση.

Η συνεχής και επίμονη επίθεση κατά των εργαζομένων μητέρων από τα κόμματα του μνημονιακού τόξου και τους δανειστές επηρέασε αρνητικά και τη στάση τους στον τομέα των γεννήσεων. Άμεση συνέπεια των μνημονιακών πολιτικών κατά της εργαζόμενης μητέρας και της οικογένειας μέχρι σήμερα είναι η κατάρρευση των γεννήσεων, κυρίως τα τελευταία χρόνια, όπως αναλύουμε διεξοδικά παρακάτω.

Δυστυχώς, ακόμη και σήμερα, η Ελληνική Πολιτεία συνεχίζει να εφαρμόζει τις μνημονιακές πολιτικές σε βάρος των εργαζόμενων μανάδων και του θεσμού της οικογένειας και δεν τις στηρίζει ικανοποιητικά. Αντί να αναγνωρίζει ότι πολλές χιλιάδες από αυτές παραμερίζουν εργασία, επαγγελματική ανέλιξη, σπουδές, προσωπικό χρόνο κ.λπ., τις θυσιάζουν στο όνομα των δημοσιονομικών αναγκών.

Ειδικά στην Ελλάδα οι εργαζόμενες γυναίκες στον ιδιωτικό τομέα έχουν αρνητική «πρωτιά» στην ανεργία, τη μερική απασχόληση, τους μισθούς και τα υψηλά όρια ηλικίας συνταξιοδότησης, γεγονός που αποκαρδιώνει πολλές από αυτές να γίνουν μητέρες όπως αποτυπώνεται στους δημογραφικούς δείκτες για τη χώρα μας.

Επίσης, η εργαζόμενη μητέρα στην Ελλάδα παραμένει στην εργασία περισσότερο από κάθε άλλη ευρωπαϊά, αφού έχει τα μεγαλύτερα όρια συνταξιοδότησης χωρίς τη δυνατότητα της πρόωρης συνταξιοδότησης που κατήργησαν από 1-1-2022 τα τρία κόμματα του μνημονιακού τόξου (ΣΥΡΙΖΑ, ΝΔ , ΠΑΣΟΚ) με τον ν. 4336/2015.

II.Οι «μεταρρυθμίσεις» στο Εργατικό και Ασφαλιστικό Δίκαιο έπληξαν κυρίως τις εργαζόμενες μητέρες τού ιδιωτικού τομέα

Με την ακύρωση όλων των μεταπολιτευτικών κοινωνικών κατακτήσεων των Ελληνίδων από το μνημονιακό πολιτικό προσωπικό και κυρίως με τους «νεοθασσερικούς» θεσμούς που θέσπισε για πολλές δεκαετίες το γ' γενικευμένο και ανακεφαλαιωτικό Μνημόνιο, η θέση των γυναικών στην εν γένει αγορά εργασίας διαρκώς επιδεινώνεται, παρά τα αντιθέτως λεγόμενα.

Η αποδυνάμωση του Κοινωνικού Κράτους και των υποσυστημάτων του, η επέλαση των ευέλικτων μορφών εργασίας, η αυστηροποίηση και ενοποίηση των συντελεστών και κριτηρίων για την ασφάλιση και την απονομή σύνταξης διαγράφουν από το σύστημα όλες εκείνες τις «ευνοϊκές» ιδιαιτερότητες που θεσπίστηκαν υπέρ της γυναίκας και της μητέρας, λόγω του πολλαπλού τους ρόλου στην οικογένεια, την εργασία, την κοινωνία.

Ιδιαίτερα με το τερατούργημα του ΕΦΚΑ, που καταργεί τη δημοκρατία τής εργασίας, τις ιδιαιτερότητες των συνθηκών παροχής εργασίας από τις γυναίκες και τις τελευταίες «προωθητικές» τής γυναικείας ασφάλισης ρυθμίσεις, η θέση των γυναικών χειροτερεύει και η πολυδιαφημισμένη ισότητα δρα ισοπεδωτικά.

Οι αμείλικτες ρυθμίσεις-απαιτήσεις για το minimum των ημερών ασφάλισης για τη χορήγηση σύνταξης στις γυναίκες, θέτουν εκτός συνταξιοδοτικής προοπτικής πολλές από αυτές. Και μέσα σε μια ατμόσφαιρα καταγιγιστικών αποκαλύψεων του σεξουαλικού βολουνταρισμού των ισχυρών εργοδοτών,, πλην των απελευθερωτικών ανθρώπινων χαρακτηριστικών του, λόγω των ερεθισμάτων

που προξενεί στην κοινή γνώμη, προσπερνά και θέτει σε δεύτερη μοίρα τη διαρκή κοινωνική, εργασιακή και ασφαλιστική μεταχείριση των γυναικών.

Αντί για τους ύμνους και τους διθυραμβικούς λόγους για την πολύπλευρη προσφορά των γυναικών στο κοινωνικό σύνολο, προτιμότερο θα ήταν να ανατρέξουμε και πάλι στις ιδιαίτερες εκείνες ρυθμίσεις που με λιγότερες προϋποθέσεις και όρους απένειμαν στις γυναίκες ίδια ποσοτικά και ποιοτικά δικαιώματα στη συνάρτηση Εργασιακού-ασφαλιστικού και στον εν γένει κοινωνικό και οικονομικό βίο.

Έτσι αποδεικνύεται στην πράξη η ισότητα των φύλων που σέβεται τη φύση των πραγμάτων, τη σημαντική προσφορά των γυναικών και την πολύπλευρη συμμετοχή τους στο κοινωνικό γίγνεσθαι.

III. Οι εργαζόμενες μητέρες στον ιδιωτικό τομέα έχουν χαμηλότερους μισθούς από τους άντρες (λαμβάνουν το 87,5% των ανδρών)

Είναι «πρωταθλήτριες» στις μορφές ελαστικής απασχόλησης και κυρίως στη μερική απασχόληση

Οι εργαζόμενες μητέρες, και γενικά οι εργαζόμενες γυναίκες, έχουν μισθό που υπολείπεται του αντίστοιχου των αντρών ενώ εργάζονται περισσότερο από αυτούς σε όλες τις μορφές ελαστικής απασχόλησης και κυρίως στη μερική απασχόληση.

Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία απασχόλησης του ΕΦΚΑ-Υπουργείο Εργασίας («Μηνιαία στοιχεία απασχόλησης μισθωτών ασφαλισμένων ιδιωτικού δικαίου e-ΕΦΚΑ») για τον μήνα Μάιο 2024, προκύπτει -μεταξύ άλλων- και μεγάλη ανισότητα στους μισθούς ανδρών και γυναικών, εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα, όπως φαίνεται στον παρακάτω Πίνακα 2 (σελ. 3) της Έκθεσης του ΕΦΚΑ προκύπτει ότι:

ΜΑΙΟΣ 2024 / MAY 2024

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 : ΚΟΙΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ, ΤΟΥ ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΜΙΣΘΟΥ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΤΥΠΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

TABLE 2 : ENTERPRISES

DISTRIBUTION OF EMPLOYMENT, AVERAGE WAGE, AND AVERAGE SALARY OF THE INSURED INDIVIDUALS BY TYPE OF EMPLOYMENT

ΜΑΙΟΣ 2024 / MAY 2024						
ΤΥΠΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	ΦΥΛΟ	ΑΝΔΡΕΣ MEN	ΓΥΝΑΙΚΕΣ WOMEN	ΣΥΝΟΛΟ TOTAL	SEX	TYPE OF EMPLOYMENT
ΠΛΗΡΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ	1.196.988	1.008.735	2.205.723	NUMBER OF INSURED INDIVIDUALS	FULL TIME
	ΜΕΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	23,26	23,14	23,21	AVERAGE EMPLOYMENT	
	ΜΕΣΟ ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΙΟ	60,93	53,60	57,59	AVERAGE WAGE	
	ΜΕΣΟΣ ΜΙΣΘΟΣ	1417,28	1240,35	1336,37	AVERAGE SALARY	
ΜΕΡΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ	295.744	396.647	692.391	NUMBER OF INSURED INDIVIDUALS	PART TIME
	ΜΕΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	15,37	17,45	16,56	AVERAGE EMPLOYMENT	
	ΜΕΣΟ ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΙΟ	31,61	30,29	30,81	AVERAGE WAGE	
	ΜΕΣΟΣ ΜΙΣΘΟΣ	485,83	528,59	510,33	AVERAGE SALARY	
ΣΥΝΟΛΟ*	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ	1.491.156	1.403.815	2.894.971	NUMBER OF INSURED INDIVIDUALS	TOTAL
	ΜΕΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	21,72	21,56	21,64	AVERAGE EMPLOYMENT	
	ΜΕΣΟ ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΙΟ	56,82	48,27	52,69	AVERAGE WAGE	
	ΜΕΣΟΣ ΜΙΣΘΟΣ	1234,09	1040,69	1140,31	AVERAGE SALARY	

Από τον ανωτέρω Πίνακα 2 προκύπτει ότι:

-Οι γυναίκες με πλήρη απασχόληση είναι καταφανώς λιγότερες από τους άνδρες (1.008.735 γυναίκες έναντι 1.196.988 ανδρών), ήτοι 191.306 λιγότερες γυναίκες.

-Οι γυναίκες με μερική απασχόληση είναι καταφανώς περισσότερες από τους άνδρες (396.647 γυναίκες έναντι 295.744 ανδρών), ήτοι 80.532 περισσότερες γυναίκες.

-Ο μέσος μισθός των γυναικών στον ιδιωτικό τομέα είναι αρκετά χαμηλότερος σε σχέση με αυτόν των ανδρών, ήτοι 193,40 ευρώ λιγότερα αφού ανέρχεται σε 1.234,09 ευρώ για τους άνδρες και μόνο σε 1.040,69 ευρώ για τις γυναίκες.

-Το μέσο ημερομίσθιο των γυναικών στον ιδιωτικό τομέα είναι αρκετά χαμηλότερο σε σχέση με αυτό των ανδρών (48,27 ευρώ για τις γυναίκες έναντι 56,82 ευρώ για τους άνδρες).

-στο σύνολο των εργαζομένων με πλήρη απασχόληση (2.205.723), το 54,2% είναι άνδρες (1.196.988) με μέσο μηνιαίο μισθό 1.417,28 ευρώ και το 45,8% είναι γυναίκες (1.008.735) με μέσο μηνιαίο μισθό 1.240,35 ευρώ.

Η διαφορά ανάμεσα στους μισθούς ανδρών-γυναικών είναι 176,93 ευρώ. Ο μέσος μηνιαίος μισθός δηλαδή των γυναικών με πλήρη

απασχόληση είναι χαμηλότερος κατά 12,5% από αυτόν των ανδρών ή αλλιώς φτάνει στο 87,5% του μέσου μηνιαίου μισθού τους.

Εξάλλου, στις κοινές επιχειρήσεις με πάνω από 10 εργαζομένους (Πίνακας Ι.2, σελ. 10), οι μέσες μηνιαίες αποδοχές των ανδρών ανέρχονται σε 1.360,54 ευρώ ενώ των γυναικών σε 1.149,84 ευρώ. Εδώ η διαφορά ανάμεσα στους μισθούς ανδρών-γυναικών είναι 210,70 ευρώ. Οι μέσες δηλαδή μηνιαίες τακτικές αποδοχές των γυναικών είναι μικρότερες κατά 15,5% ή αλλιώς φτάνει στο 84,5% των μέσων μηνιαίων τακτικών αποδοχών των ανδρών.

ΜΑΙΟΣ 2024 / MAY 2024

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι.2 : ΚΟΙΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕ 10 ΜΙΣΘΩΤΟΥΣ ΚΑΙ ΑΝΩ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΥΠΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ, ΦΥΛΟ, ΜΕΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΜΕΣΟ ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΟ
TABLE I.2 : ENTERPRISES WITH 10 OR MORE EMPLOYEES
INSURED INDIVIDUALS, AVERAGE EMPLOYMENT (DAYS) & AVERAGE WAGE BY SEX & TYPE OF EMPLOYMENT (FULL/PART TIME)

Τύπος Απασχόλησης Employment Type	Φύλο Sex	Αριθμός Ασφαλισμένων ⁽¹⁾ Number of Insured Individuals ⁽¹⁾	Ημέρες Εργασίας Working Days	Αποδοχές (Τακτικές) Salaries	Μέση Απασχόληση Average Employment (Days)	Μέσο Ημερομίσθιο (Τακτικών Αποδοχών) Average Wage	Μέσος Μηνιαίος Τακτικός Αποδοχής Average Monthly Salary
Πλήρης Απασχόληση ⁽²⁾ Full Time ⁽²⁾	Ανδρες Males	960.092	22.196.061	1.444.914.976,00	23,37	65,09	1520,62
	Γυναίκες Females	793.699	18.623.984	1.047.671.389,04	23,34	56,57	1320,24
	Σύνολο Total	1.743.791	40.722.915	2.492.586.365,04	23,36	61,21	1429,52
Μερική Απασχόληση ⁽²⁾ Part Time ⁽²⁾	Ανδρες Males	180.042	2.977.129	91.073.964,39	14,31	38,34	906,86
	Γυναίκες Females	238.564	4.144.100	136.549.062,06	17,82	32,71	579,02
	Σύνολο Total	418.606	6.721.229	228.622.817,29	16,13	33,72	543,99
Σύνολο Total	Ανδρες Males	1.128.997	24.777.189	1.536.044.654,32	21,96	61,59	1360,54
	Γυναίκες Females	1.032.281	22.889.347	1.183.907.310,06	22,02	52,21	1149,84
	Σύνολο Total	2.168.278	47.446.516	2.719.951.964,37	21,98	57,32	1260,06

(1) Αριθμός ασφαλισμένων που είναι ασφαλισμένοι στην Κοινή Επιχειρήσεις με 10 ή περισσότερους εργαζομένους.

Στις κοινές επιχειρήσεις με κάτω από 10 εργαζομένους (Πίνακας ΙΙ.2, σελίδα 21), οι μέσες μηνιαίες αποδοχές των ανδρών ανέρχονται σε 839,88 ευρώ ενώ των γυναικών σε 740,74 ευρώ. Εδώ η διαφορά ανάμεσα στους μισθούς ανδρών-γυναικών είναι 99,14 ευρώ. Οι μέσες δηλαδή μηνιαίες τακτικές αποδοχές των γυναικών είναι χαμηλότερες κατά 11,8%.

ΜΑΙΟΣ 2024 / MAY 2024

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙ.2 : ΚΟΙΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΕ ΛΙΓΟΤΕΡΟΥΣ ΑΠΟ 10 ΜΙΣΘΩΤΟΥΣ
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΣΤΟ ΚΑ-ΕΤΑΜ ΚΑΤΑ ΤΥΠΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ, ΦΥΛΟ, ΜΕΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΜΕΣΟ ΗΜΕΡΟΜΙΣΘΟ
TABLE II.2 : ENTERPRISES WITH LESS THAN 10 EMPLOYEES
INSURED INDIVIDUALS, AVERAGE EMPLOYMENT (DAYS) & AVERAGE WAGE BY SEX & TYPE OF EMPLOYMENT (FULL/PART TIME)

Τύπος Απασχόλησης Employment Type	Φύλο Sex	Αριθμός Ασφαλισμένων ⁽¹⁾ Number of Insured Individuals ⁽¹⁾	Ημέρες Εργασίας Working Days	Αποδοχές (Τακτικές) Salaries	Μέση Απασχόληση Average Employment (Days)	Μέσο Ημερομίσθιο (Τακτικών Αποδοχών) Average Wage	Μέσος Μηνιαίος Τακτικός Αποδοχής Average Monthly Salary
Πλήρης Απασχόληση ⁽²⁾ Full Time ⁽²⁾	Ανδρες Males	246.896	5.642.318	251.986.790,96	22,86	44,58	1018,97
	Γυναίκες Females	215.036	4.820.674	203.313.149,49	22,42	42,17	949,48
	Σύνολο Total	461.932	10.462.992	454.966.910,05	22,66	43,47	984,71
Μερική Απασχόληση ⁽²⁾ Part Time ⁽²⁾	Ανδρες Males	115.702	1.968.999	62.608.640,62	17,02	26,72	454,69
	Γυναίκες Females	160.093	2.777.025	74.114.377,37	17,36	26,69	462,06
	Σύνολο Total	275.795	4.746.024	136.722.228,99	17,21	26,70	459,46
Σύνολο Total	Ανδρες Males	362.598	7.611.318	304.158.136,53	21,02	39,96	839,88
	Γυναίκες Females	374.934	7.607.989	277.430.487,74	20,29	36,51	740,74
	Σύνολο Total	736.893	15.239.363	581.589.624,27	20,66	38,24	789,47

(1) Αριθμός ασφαλισμένων που είναι ασφαλισμένοι στην Κοινή Επιχειρήσεις με λιγότερους από 10 εργαζομένους.

IV. Διπλάσια η ανεργία στις γυναίκες σύμφωνα με ΔΥΠΑ και ΕΛΣΤΑΤ (Μάρτιος 2025)

Το 64,5% των ανέργων είναι γυναίκες, σύμφωνα με τη ΔΥΠΑ (τέως ΟΑΕΔ)

Από τα πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ («Έρευνα Εργατικού Δυναμικού») για την ανεργία κατά **τον Μάρτιο 2025** που παραθέτουμε παρακάτω (Πίνακας 2, σελ. 3), προκύπτει ότι οι γυναίκες βάλλονται από την ανεργία με μεγάλη απόκλιση από τους άνδρες, αφού η ανεργία στις γυναίκες είναι σχεδόν διπλάσια από την αντίστοιχη στους άντρες (11,7% έναντι 6,9%).

Πίνακας 2: Ποσοστό (%) ανεργίας κατά φύλο, Μάρτιος 2020 – 2025

Φύλο	Μάρτιος					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Άνδρες	14,6	12,4	9,5	8,8	8,1	6,9
Γυναίκες	19,7	21,9	16,6	15,0	14,3	11,7
Σύνολο	16,9	16,6	12,7	11,6	10,8	9,0

Από τα στοιχεία που προκύπτουν για τον Μάρτιο κάθε έτους από το 2020 μέχρι και το 2025, οι άνεργες γυναίκες είναι σταθερά πολύ περισσότερες. Ειδικότερα το ποσοστό τους υπερβαίνει το αντίστοιχο των ανδρών κατά 7% το 2020, κατά 7,1% το 2021, κατά 8% το 2022, κατά 4,4% το 2023, κατά 4% το 2024 και κατά 4,8% το 2025.

Αντίστοιχα είναι και τα στοιχεία από τη ΔΥΠΑ (πρώην ΟΑΕΔ) για τον ίδιο μήνα (Μάρτιος 2025). Η συντριπτική πλειονότητα των ανέργων είναι γυναίκες. Οι άνεργοι άνδρες ανέρχονται σε 328.576 (ποσοστό 35,5%) και οι γυναίκες ανέρχονται σε 597.465 (ποσοστό 64,5%).

V. Οι εργαζόμενες μητέρες έχουν τα μεγαλύτερα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης στην Ευρώπη

Καμία περαιτέρω αύξηση των ορίων ηλικίας

Την 1-1-2023 χιλιάδες γυναίκες (κυρίως) και άνδρες, ασφαλισμένοι του Δημοσίου, έχασαν οριστικά το δικαίωμα να συνταξιοδοτηθούν προ του 62ου έτους ηλικίας και καλούνται να εργαστούν παραπάνω έως και 7 χρόνια για μειωμένη σύνταξη ή έως και 12 για πλήρη.

Η κυβέρνηση ψήφισε τη διάταξη του άρθρου 20 του ν. 4997/2022 (ΦΕΚ Α 219), με την οποία καταργούνται οι πρόωρες συνταξιοδοτήσεις στο Δημόσιο (στον ιδιωτικό τομέα έχουν ήδη καταργηθεί), εφαρμόζοντας πιστά τον νόμο του γ' Μνημονίου της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ.

Κατά συνέπεια, σε όλες τις άλλες περιπτώσεις ισχύει εφεξής ο γενικός κανόνας: ή στα 62 έτη με 40 χρόνια ασφάλισης (12.000 ημέρες εργασίας) ή στα 67 έτη με τουλάχιστον 15 έτη ασφάλισης (4.500 ημέρες εργασίας). Η δυνατότητα συνταξιοδότησης με μειωμένη σύνταξη στο 62ο έτος ηλικίας και με 15 έτη ασφάλισης, εξακολουθεί να υπάρχει.

Από την εξέλιξη αυτή πλήττονται κυρίως οι εργαζόμενες μητέρες. Οι πρόωρες συνταξιοδοτήσεις, που ίσχυαν για δεκαετίες, τούς παρείχαν την ευκαιρία και την ασφάλεια τού συνδυασμού τού βιοπορισμού και της μέριμνας για την οικογένεια. Δυστυχώς, τα προσεχή χρόνια, θα οδηγηθούμε σε περαιτέρω κατάρρευση των γεννήσεων και σε έκρηξη τού δημογραφικού, κυρίως λόγω της κατάργησης όλων των πρόωρων συνταξιοδοτήσεων.

Εξάλλου, τον τελευταίο καιρό η κυβέρνηση έχει ανοίξει μεγάλη συζήτηση για πιθανή αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης μετά την 1-1-2027. Συντηρεί το ευαίσθητο για τους ασφαλισμένους αυτό ζήτημα τεχνηέντως μέσω των φιλικών της ΜΜΕ και συστημικών επιστημόνων. Ορισμένα μάλιστα κυβερνητικά στελέχη επικαλούνται την ψηφισμένη και ισχύουσα «ρήτρα προσδόκιμου», -που αρχικά είχε θεσπιστεί με τον πρωτομνημονιακό ν. 3863/2010 και αργότερα επαναθεσπίστηκε και θωρακίστηκε με τον νόμο του γ' Μνημονίου (4336/2015) που ψήφισαν και τα τρία κόμματα του μνημονιακού τόξου (ΝΔ, ΠΑΣΟΚ, ΣΥΡΙΖΑ)- και εγείρουν κατά καιρούς τη συζήτηση για αύξηση των ορίων ηλικίας ανδρών και γυναικών από 1-1-2027 κι εφεξής.

Κάθε συζήτηση όμως πρέπει να αποκλειστεί άμεσα γιατί η χώρα μας:

- έχει τα μεγαλύτερα όρια ηλικίας στην Ευρώπη των 47 κρατών-μελών**
- έχει καταργήσει οριστικά από 1-1-2023 όλες τις πρόωρες συνταξιοδοτήσεις,**
- έχει τους πιο γερασμένους συνταξιούχους σε όλη την ΕΕ και**

-κινδυνεύει με απόλυτη πληθυσμιακή κατάρρευση αν υποχρεώσει άνδρες και γυναίκες με παιδιά να παραμένουν στην εργασία μέχρι τα βαθιά γεράματα.

Οφείλουμε να θυμίσουμε ότι η αύξηση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης με τον ν. 4336/2015 έως και δώδεκα (12) έτη, είναι η μεγαλύτερη που έχει γίνει ποτέ στην Ευρώπη και ισχύει από 1-1-2023. Καμιά χώρα στην ΕΕ σήμερα δεν έχει σε ισχύ γενικό όριο ηλικίας συνταξιοδότησης το 67^ο έτος ή το 62^ο με 40 χρόνια ασφάλισης.

Σύμφωνα με συγκριτικές δημοσιεύσεις, η ασφαλιστική «μεταρρύθμιση» του 2015 ανέβασε τη χώρα μας στην 1^η θέση κατάταξης των χωρών με τα υψηλότερα γενικά όρια ηλικίας συνταξιοδότησης από 1-1-2022 και κατά παράταση από 1-1-2023. Επίσης η Ελλάδα συμπεριλαμβάνεται στις πρώτες πέντε χώρες στον κόσμο με τα μεγαλύτερα ηλικιακά όρια συνταξιοδότησης στις γυναίκες.

Η κατάργηση όλων των πρόωρων συνταξιοδοτήσεων από 1-1-2023, που πλήττει κυρίως τις μητέρες ασφαλισμένες ενόψει και της όξυνσης του δημογραφικού ζητήματος στη χώρα μας, είναι εξόχως αντικοινωνική πρωτοβουλία που έλαβαν οι μνημονιακές κυβερνήσεις και υλοποίησαν όλα τα μνημονιακά κόμματα που ψήφισαν τους ηλικιακούς πίνακες του γ' Μνημονίου (ν. 4336/2015).

Παρερμηνεύοντας τα πραγματικά στοιχεία, αρκετά πολιτικά στελέχη, αλλά και Διεθνείς Οργανισμοί (όπως ο ΟΟΣΑ, το ΔΝΤ, η Παγκόσμια Τράπεζα), λαμβάνουν υπόψη τα μεταβατικά όρια ηλικίας τής περιόδου 2015-2022, συμπεραίνοντας αυθαίρετα ότι η Ελλάδα είναι μεταξύ των χωρών με τα μικρότερα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης, ενώ η αλήθεια είναι ότι έχει τα υψηλότερα ισχύοντα γενικά όρια συνταξιοδότησης στην Ευρώπη των 47 χωρών, αλλά και στον κόσμο.

Για όλους τους παραπάνω λόγους, καλούμε την κυβέρνηση να ξεκαθαρίσει άμεσα τις προθέσεις της αναφορικά με την εξαγορά των πλασματικών ετών και με τα όρια ηλικίας προκειμένου οι εργαζόμενοι που βρίσκονται στα πρόθυρα της εξόδου από τον εργασιακό βίο να γνωρίζουν και να αποφασίζουν με νηφαλιότητα για το τι θα επιλέξουν για τον σημαντικό αυτόν σταθμό τής ζωής τους.

VI. Οι γυναίκες συνταξιούχες λαμβάνουν χαμηλότερη σύνταξη από τους άντρες συνταξιούχους (20,64% χαμηλότερες οι συντάξεις γήρατος, 17,06% οι συντάξεις αναπηρίας)

Σύμφωνα με τη «Μηνιαία Απεικόνιση Συνταξιοδοτικών Παροχών» για τον Φεβρουάριο 2025 που δημοσιεύει το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και η ΗΔΙΚΑ βάσει των στοιχείων του Πληροφοριακού Συστήματος «ΗΛΙΟΣ» και ειδικότερα όπως προκύπτει από τον Πίνακα Σ.20 του Παραρτήματος, οι άνδρες συνταξιούχοι στην κατηγορία γήρατος είναι περισσότεροι σε σχέση με τις γυναίκες και λαμβάνουν κατά μέσο όρο υψηλότερα ποσά σύνταξης.

Πιο συγκεκριμένα, τον Φεβρουάριο 2025:

-Οι άνδρες συνταξιούχοι γήρατος είναι 1.002.494 ενώ οι γυναίκες 897.897.

-Ο μέσος όρος σύνταξης γήρατος για τους άντρες ανέρχεται σε 1.223,52 €, ενώ για τις γυναίκες σε 970,90 €, **δηλαδή οι γυναικείες συντάξεις γήρατος είναι χαμηλότερες κατά 252,62 € ή κατά 20,64%.**

-Ο μέσος όρος σύνταξης αναπηρίας για τους άντρες ανέρχεται σε 735,55 €, ενώ για τις γυναίκες σε 610,01 €, **δηλαδή οι γυναικείες αναπηρικές συντάξεις είναι χαμηλότερες κατά 125,54 € ή κατά 17,06%.**

Α. ΑΝΔΡΕΣ			
Κατηγορία Συνταξιούχων	Πλήθος	Μέσο Μηνιαίο Εισόδημα από συντάξεις προ φόρων	Μέσο Μηνιαίο Εισόδημα από συντάξεις μετά φόρων
Α.Γήρατος			
Γήρατος	1.018.824	1.332,92 €	1.223,52
Ανασφάλιστων Υπερηλίκων ΟΠΕΚΑ	3.670	416,48 €	
Θανάτου	34.124	530,16 €	500,22
Αναπηρίας	105.514	777,67 €	735,55
Λοιπά	10.616	457,14 €	446,65
ΣΥΝΟΛΟ	1.172.748		
Β. ΓΥΝΑΙΚΕΣ			
Κατηγορία Συνταξιούχων	Πλήθος	Μέσο Μηνιαίο Εισόδημα από συντάξεις προ φόρων	Μέσο Μηνιαίο Εισόδημα από συντάξεις μετά φόρων
Α.Γήρατος			
Γήρατος	887.728	1.051,72 €	970,9
Ανασφάλιστων Υπερηλίκων ΟΠΕΚΑ	10.169	414,01 €	
Θανάτου	348.938	773,77 €	728,26
Αναπηρίας	68.047	643,05 €	610,01
Λοιπά	15.040	434,63 €	425,08
ΣΥΝΟΛΟ	1.329.922		

VII. Στο 25% η συμμετοχή των γυναικών σε θέσεις ευθύνης στις ιδιωτικές επιχειρήσεις έναντι 75% των αντρών

Απαράδεκτα χαμηλή είναι η συμμετοχή των γυναικών σε θέσεις διοικητικής ευθύνης στο σύνολο των ιδιωτικών επιχειρήσεων. Σύμφωνα με έρευνα της ΕΝΥΠΕΚΚ, μόνο το 25% των εργαζομένων γυναικών βρίσκονται σε θέση ευθύνης σε αντίθεση με τους άντρες που κατέχουν το 75% των θέσεων στην διοικητική ιεραρχία των ιδιωτικών επιχειρήσεων.

Αξίζει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της Grant Thornton «Women in business» για το 2024, στην ΕΕ το αντίστοιχο ποσοστό των γυναικών ανέρχεται στο 35%.

VIII. Χωρίς οικογενειακά επιδόματα οι νέες εργαζόμενες μητέρες στον ιδιωτικό τομέα από το 2012 μέχρι και σήμερα

Μια εξίσου αντίθετη στο Σύνταγμα κατάσταση σε βάρος των εργαζομένων μητέρων στον ιδιωτικό τομέα διαιωνίζεται από το 2012 μέχρι και σήμερα, με συνέπεια εκατοντάδες χιλιάδες εργαζόμενοι γονείς, κυρίως οι αμειβόμενοι με κατώτατο μισθό, να έχουν μεγάλες απώλειες στα εισοδήματά τους.

Η θεσμική αυτή ανισότητα σε βάρος των χαμηλόμισθων του ιδιωτικού τομέα επιτάθηκε μετά και την τελευταία νομοθετική πρωτοβουλία (άρθρο 21 ν. 5045/2023) τής σημερινής κυβέρνησης για σημαντική αύξηση της οικογενειακής παροχής στους δημοσίους υπαλλήλους που έχουν τέκνα και αριθμούν πάνω από το 50% του συνόλου.

Αντίθετα, η οικογενειακή παροχή στον ιδιωτικό τομέα έχει «παγώσει» από το 2012 και δεν χορηγείται μέχρι και σήμερα στις περισσότερες εργαζόμενες μητέρες. Σημειωτέον ότι οι αμειβόμενοι με τον κατώτατο μισθό είναι χιλιάδες, αφού ούτε η προϋπηρεσία τους (επίσης από το 2012 μέχρι και σήμερα) λαμβάνεται υπόψη για την μισθολογική τους προσαύξηση.

IX. Οι πολιτικές των Μνημονίων κατά της εργαζόμενης μητέρας και της οικογένειας όξυναν το δημογραφικό τα τελευταία χρόνια. Οι οκτώ (8) βασικές αιτίες

Οι βασικοί λόγοι που μείωσαν δραματικά τον αριθμό των γεννήσεων, σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα της ΕΝΥΠΕΚΚ, ήταν:

1-Η μεταβατική κατάργηση των πρόωρων συνταξιοδοτήσεων την περίοδο 2015-2022 και η οριστική κατάργησή τους από 1-1-2023 για όλες τις γυναίκες.

2-Η κατάργηση ή η δραστική μείωση των περισσότερων οικογενειακών παροχών, για εργαζόμενους και συνταξιούχους.

3-Η μείωση ή το «πάγωμα» των μισθών, κυρίως η μείωση του κατώτατου μισθού και η θέσπιση του «υπο-κατώτατου» για τους νέους κάτω των 25 ετών, που ίσχυσε για πολλά χρόνια (2012-2019).

4-Η κατάργηση ή η μείωση των τριτεκνικών και πολυτεκνικών επιδομάτων με τη θέσπιση αυστηρών περιουσιακών και εισοδηματικών κριτηρίων.

5-Η μειωμένη προστασία των νέων εργαζομένων γυναικών.

6-Το περιορισμένο και υπό όρους πλαίσιο χορήγησης γονικών αδειών.

7-Η κατάργηση με τον ν. 4093/2012 της ισόβιας σύνταξης πολύτεκνης μητέρας και τέλος

8-Η σύμφωνη γνώμη της δικαστικής εξουσίας για την κατάργηση των ευνοϊκών ορίων συνταξιοδότησης για γυναίκες και άνδρες, καθώς και των δικαιωμάτων πολύτεκνων γυναικών, όπως η υπ' αριθ. 719/2018 απόφαση του ΣΤΕ, που δέχθηκε ως συνταγματική την κατάργηση με τον ν. 4093/2012 της ισόβιας σύνταξης της πολύτεκνης μητέρας ύψους 102 ευρώ τον μήνα.

Χ. Εθνικό σχέδιο για μόνιμη και γενναία στήριξη της εργαζόμενης μητέρας και όλων των γυναικών στην εργασία και την κοινωνία

Τα 13 μέτρα που θα αποτρέψουν την περαιτέρω πληθυσμιακή κατάρρευση

Από όσα εκθέσαμε παραπάνω συνάγεται ότι οι πολιτικές των Μνημονίων έβλαψαν ανεπανόρθωτα τη θέση της εργαζόμενης μητέρας, της εργαζόμενης γυναίκας γενικά, στην εργασία και την κοινωνία. Το γεγονός αυτό επηρέασε τις γεννήσεις και την πληθυσμιακή κατάρρευση της χώρας που σήμερα είναι δύσκολα αναστρέψιμη.

Δανειστές και τα τρία κόμματα εξουσίας (ΝΔ, ΣΥΡΙΖΑ, ΠΑΣΟΚ) με τις μνημονιακές πολιτικές τους κατά των γυναικών και της οικογένειας, έβαλαν κατά του λαού και της χώρας όλα τα προηγούμενα χρόνια. Δυστυχώς, ακόμη και σήμερα (2025), ενώ «έχουμε εξέλθει από τα Μνημόνια» (με πάνω από 800

μνημονιακοί νόμοι να παραμένουν αναλλοίωτοι σε ισχύ), συνεχίζουν τις ίδιες πολιτικές.

Εξάλλου, τα μέτρα που εξήγγειλε στις 7-9-2024 ο πρωθυπουργός στη ΔΕΘ και εξειδίκευσαν ο υπουργός Οικονομικών και η υπουργός Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας είναι άτολμα. Στην ουσία, συνιστούν δέσμη μέτρων που θα επιτείνουν σίγουρα το υπαρκτικό για τον λαό μας δημογραφικό ζήτημα και την πληθυσμιακή κατάρρευση της χώρας.

Ιδιαίτερα η θέσπιση εισοδηματικών κριτηρίων με την προσθήκη πλαφόν στην ακίνητη και κινητή περιουσία θα αποκλείσει από τα κοινωνικά μέτρα ευρύτερες κατηγορίες συνανθρώπων μας που έχουν ανάγκη τη στήριξη του κράτους.

Το ίδιο άτολμα αντιμετώπισε η κυβέρνηση το επίδομα εννεάμηνης επιδότησης μητρότητας για τις εργαζόμενες στον ιδιωτικό τομέα καθώς και για τις ελεύθερες επαγγελματίες και αγρότισσες, αφού απέκλεισε όλες τις άνεργες μητέρες και όσες έχουν επιλέξει ή αναγκάζονται να μην εργαστούν προκειμένου να ασχοληθούν με την ανατροφή των τέκνων τους. Απέκλεισε επίσης και όσες μητέρες εργάζονται ως αναπληρώτριες στην εκπαίδευση ή με σχέση εργασίας ορισμένου χρόνου σε διάφορους φορείς τού Δημοσίου. Επιπροσθέτως, απέκλεισε χιλιάδες (κυρίως μη μισθωτές) λόγω οφειλών τους στον ΕΦΚΑ, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 56 παρ. 1 ν. 5092/2024 (ΦΕΚ Α 33) που πρέπει άμεσα να καταργηθεί.

Τα μόνα μέτρα, που μπορούν να συγκρατήσουν την πληθυσμιακή καταβύθιση και να ενθαρρύνουν νέες γεννήσεις, εφόσον στηριχθούν σε μόνιμη και συνεπή βάση, είναι τα εξής:

1.Επαναφορά όλων των πρόωρων συνταξιοδοτήσεων γυναικών (αλλά και ανδρών) τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα, όπως ίσχυαν πριν τα Μνημόνια.

2.Επαναφορά της ισόβιας σύνταξης πολύτεκνης μητέρας στο ύψος τής εθνικής σύνταξης, ΑΜΕΣΑ και ΑΝΑΔΡΟΜΙΚΑ, σε όσες γυναίκες ήδη έχουν ή θα αποκτήσουν στο μέλλον πάνω από τρία (3) παιδιά.

3.«Ξεπάγωμα» των οικογενειακών επιδομάτων του ιδιωτικού τομέα για νέους και νέες εργαζόμενους από το 2012 μέχρι σήμερα.

4.Πλήρη θεσμική εξομοίωση των τριτεκνικών με τις πολυτεχνικές οικογένειες, αλλά και των μονογονεϊκών, με όλες τις άλλες οικογένειες.

5.Γενίκευση της δωδεκάμηνης (αντί της εννεάμηνης) επιδότησης μητρότητας για κάθε γέννηση τέκνου χωρίς εισοδηματικά, περιουσιακά ή άλλα κριτήρια και ανεξάρτητα από την απασχόληση της μητέρας ή του πατέρα.

6.Αυτοτελή άδεια πατρότητας με αποδοχές.

7.Θεσμοθέτηση εφάπαξ παροχής ύψους 5.000 ευρώ για κάθε νέα γέννηση, χωρίς εισοδηματικά και περιουσιακά κριτήρια.

8.Αύξηση μετ'αποδοχών των γονικών αδειών για μητέρες και πατέρες.

9.Επιμήκυνση του χρόνου επιδότησης των αδειών κύησης και λοχείας.

10.Επιμέρους μέτρα για τη διευκόλυνση εργαζομένων γονέων (ωράρια παιδικών σταθμών, σχολείων κ.λπ.).

11.Ισόβια οικογενειακά επιδόματα για άνδρες και γυναίκες, στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, ανεξαρτήτως τής ηλικίας των τέκνων.

12.Επαναφορά των οικογενειακών επιδομάτων των συνταξιούχων που καταργήθηκαν το 2019.

13.Τέλος, και πιο σημαντικό: Θέσπιση ισόβιας εισοδηματικής ενίσχυσης ίση με τον εκάστοτε κατώτατο μισθό στη μάνα-νοικοκυρά ανεξαρτήτως ηλικίας, εργασίας και εισοδήματος.

Όλα τα παραπάνω μέτρα θα πρέπει να συνδυαστούν με άμεση επανίδρυση του ΑΟΕΚ (Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας), που δυστυχώς κατήργησαν οι μνημονιακές κυβερνήσεις σε συνεννόηση με τους δανειστές, για ένα ευρύ και μόνιμο σχέδιο ανέγερσης κατοικιών και παραχώρησής τους σε νέες οικογένειες.

Σε αντίθεση με τα ημίμετρα που εξήγγειλε στις 7-9-2024 ο πρωθυπουργός, αυτή η δέσμη μέτρων είναι η μόνη ικανή να αναχαιτίσει την πρωτοφανή για τα παγκόσμια δεδομένα πληθυσμιακή κατάρρευση της χώρας μας και να ενθαρρύνει νέες γεννήσεις που θα κρατήσουν σε ανεκτές πληθυσμιακές ισορροπίες το έθνος μας.

Αλέξης Π. Μητρόπουλος (Πανεπιστημιακός-Πρόεδρος ΕΝΥΠΕΚΚ)

Αγγελική Α. Μητροπούλου (Διδάκτωρ-Δικηγόρος)